

ת"ד 5285/07/13 - מדינת ישראל נגד אליהו הרשקוביץ

בית משפט השלום לתעבורה בחדרה

ת"ד 5285-07-13 מדינת ישראל נ' הרשקוביץ
תיק חיצוני: 11-535/2012

בפני	כבוד השופט טל תדמור-זמיר
מאשימה	מדינת ישראל
נגד	
נאשמים	אליהו הרשקוביץ

החלטה

בקשה מכח סעיף 80 (א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "חוק העונשין") להשבת הוצאות ההגנה ופיצוי בגין הנזקים שנגרמו למבקש בגין ניהול ההליך נגדו.

העובדות הצריכות לעניין

1. ביום 24.7.13 הוגש נגד המבקש כתב אישום המייחס לו עבירות של אי מתן אפשרות להולך רגל לחצות את הכביש במעבר חציה בבטחה, נהיגה בקלות ראש ונהיגה בדרך הגורמת נזק לרכוש וחבלה של ממש לאדם.

בבסיס כתב האישום תאונת דרכים אשר אירעה ביום 11.1.12, בכביש מספר 65 בצומת כפר קרע מכיוון מזרח למערב, עת המבקש פגע בהולך הרגל אשר חצה אותה עת את הכביש במעבר חציה, משמאל לימין כיוון נסיעתו. כתוצאה מהתאונה נחבל הולך הרגל חבלות של ממש שהתבטאו בשברים בשוק ימני ובצלעות ובמהלך אשפוזו הוא עבר החייאה ונמצא כי הוא סובל מדימום עכבישי נרחב ודימום סובדוראלי. במהלך שמיעת הראיות התברר כי הולך הרגל נפטר בשנת 2015 מדום לב.

הנאשם הודה בעובדות כתב האישום, אך כפר באחריות לתאונה. כי כך, נשמעו ראיות בתיק ובהכרעת הדין מיום 6.6.16, זוכה הנאשם, מחמת הספק, מהעבירות שיוחסו לו בכתב האישום.

טענות צדדים

2. **לטענת המבקש** כתב האישום הוגש נגדו מבלי שהיה יסוד לאישום ומבלי שהיה סיכוי סביר להרשעה ומכאן שהגשתו הייתה פעולה חסרת סבירות הנעדרת זהירות ראויה. עוד טען כי הדברים קיבלו משנה תוקף לאחר פטירת הולך הרגל, משנקבע כי הודעתו אינה קבילה. המשך ההליכים מאותו שלב גרם למבקש הוצאות נוספות בגין חוות דעת מומחה והופעתו בבית המשפט. המבקש טען כי נגרם לו נזק נפשי בכך שהואשם על לא עוול בכפו ולכן עתר לפצותו בגין עוגמת הנפש ובגין ההוצאות הכספיות - שכ"ט עו"ד ושכ"ט המומחה - בהפנותו לפסיקה.

3. **המשיבה** הדגישה כי המבקש זוכה מחמת הספק, הפנתה למבחנים שנקבעו בפסיקה וטענה כי עת הוגש כתב האישום, היו בידיה ראיות לכאורה להוכחת העבירות המיוחסות למבקש - ראיות אשר ביססו סיכוי סביר להרשעה. בהתייחס לנסיבות אחרות המצדיקות פיצוי, טענה המשיבה כי אלה אינן מתקיימות במקרה דנן, ההליך לא נמשך מעבר לדרוש, התביעה לא נהגה באופן זדוני או רשלני ולכן יש לדחות הבקשה.

דין

4. סעיף 80 (א) לחוק העונשין (להלן: "**סעיף 80**") קובע:

"משפט שנפתח שלא דרך קובלנה וראה בית המשפט שלא היה יסוד להאשמה, או שראה נסיבות אחרות המצדיקות זאת, רשאי הוא לצוות כי אוצר המדינה ישלם לנאשם הוצאות הגנתו ופיצוי על מעצרו או מאסרו בשל האשמה שממנה זוכה, או בשל אישום שבוטל לפי סעיף 94(ב) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 בסכום שיראה לבית המשפט; במשפט שמנהל קובל רשאי בית המשפט להטיל על הקובל תשלום כאמור".

5. מנוסח סעיף 80 נמצאו למדים כי העילה האחת המצדיקה מתן פיצוי לנאשם שזוכה, עניינה כי לא היה יסוד להאשמת הנאשם, ואילו השנייה עניינה בכך שנתקיימו "נסיבות אחרות המצדיקות זאת". עם זאת, גם מי שעבר את אחת המשוכות הללו אינו זכאי לפיצוי אוטומטי, שכן "מתן הפיצוי נתון אפוא לשיקול דעתו של בית המשפט, הגם שזה ייטה שלא למנוע פיצוי מנאשם שנמצא כי הוא מקיים את יתר התנאים הקבועים בסעיף" (ע"פ 5923/07 **שתיאורי נ' מדינת ישראל** (6.4.09) (להלן: "**פס"ד שתיאורי**")). זאת ועוד, אפילו עמד נאשם בכל שלושת התנאים המנויים בסעיף 80 (זיכוי או ביטול כתב אישום; עמידה באחת מהעילות המנויות בסעיף 80; שיקול דעתו של בית המשפט), הפיצוי לו הוא זכאי, מוגבל, בהתאם להוראות תקנות סדר הדין (פיצויים בשל מעצר או מאסר), התשמ"ב-1982.

6. גישה זו משקפת את האיזון בין האינטרסים הנוגדים העומדים ביסוד האפשרות ליתן פיצוי לנאשם. מחד גיסא מושם דגש על הנזק שנגרם לנאשם בעקבות ההליך הפלילי שנכפה עליו - נזק שיכול שיתבטא בפגיעה בכבוד האדם; בחופש העיסוק שלו; בפרטיותו; בחירותו; בשמו הטוב; ובקניינו - ומאידך גיסא מושם דגש על החשש מפני הרתעת יתר של רשויות התביעה וריפוי ידיהן מהגשת כתבי אישום. לצד אלה ישנם שיקולים נוספים ובין היתר פיקוח ובקרה על התנהלותם הראויה של הגורמים שבידם הסמכות להכריע בעניין העמדתם לדין של חשודים, ואיזון הנחיתות המובנית של

בעל הדין הבודד אל מול המנגנון המערכתי ועידודו להסתייע בייצוג, כמו גם הצורך שלא להכביד יתר על המידה על הקופה הציבורית (פס"ד **שתיאיווי**, פסקאות 9-11).

7. במסגרת העילה של **חוסר יסוד לאשמה**, נדרש המבקש להראות כי המאשימה נהגה בעניינו בחוסר סבירות ובפסיקה נקבע כי בחינת הסבירות לצורך כך דומה, אם לא זהה, לבחינת הסבירות לצורך עוולת הרשלנות בתביעה אזרחית (ע"א 4584/10 **מדינת ישראל נ' שובר** (4.12.12)). במילים אחרות, יש לבחון באופן אובייקטיבי האם לנוכח התשתית הראייתית שהייתה מונחת בפני התביעה, היה תובע סביר וזהיר מגיע למסקנה שיש מקום להגשת כתב אישום, או שמא היסוד להאשמה היה רעוע ביותר. בפסיקה נקבע כי מדובר בסיטואציות חריגות של זדון, חוסר תום לב, רשלנות חמורה ביותר, או אי סבירות מהותית ובולטת (ראו ע"פ 1986/11 **פלוני נ' מדינת ישראל** (12.3.13)).

8. בע"פ 4466/98 **דבש נ' מדינת ישראל** (22.1.02) (להלן: "**עניין דבש**") נקבע:

"נדע כי לא היה יסוד להאשמה מקום 'ששום משפטן בר דעת לא היה חושב שיש מקום להביא האשמה נגדו [נגד הנאשם]...כך הוא כאשר 'לא היה לאל ידי התביעה הכללית, מלכתחילה, להוכיח בוודאות סבירה' פרטים מרכזיים באישום... עוד נאמר, כי יש מקום לבחון, לאחר מעשה, אם הזיכוי היה צפוי מראש..."

9. **בעניינו**, לאחר שמיעת ראיות, אשר כללו עדויותיהם של הבוחן מטעם המשיבה והמומחה מטעם המבקש, החלטתי לזכות את המבקש מחמת הספק, לאחר שקבעתי כי האופן בו נהג בכך שסטה מנתיב נסיעתו תוך האטת מהירות הנסיעה היה סביר בנסיבות העניין. עוד נקבע כי מהירות נסיעתו של המבקש, כמו גם נתונים נוספים בתיק, נקבעו על סמך הערכות בלבד ולא הוכחו מעבר לספק סביר.

10. עם זאת, לא ניתן לומר כי המשיבה הגישה את כתב האישום דן בחוסר סבירות. לנגד עיניה עמדה תשתית ראייתית שכללה הן את הודעת הנחבל בתאונה, הן הודעות עדים נוספים והן את דו"ח הבוחן, אשר תמך גרסת המשיבה בדבר אחריותו של המבקש לתאונה. בהתחשב בקביעות הבוחן, אף לא ניתן לומר קטיגורית שהיה על המשיבה לחזור בה מהאישום לאחר שנקבע כי אמרתו של הנחבל בתאונה אינה קבילה. המשיבה ביקשה להתבסס על דו"ח הבוחן מטעמה ואיני רואה בכך משום חוסר סבירות, ודאי שלא חוסר תום לב או זדון.

על כן, אני סבורה כי המבקש אינו זכאי לפיצוי במסגרת העילה של "חוסר יסוד לאשמה".

11. באשר לעילת הפיצוי מכוח "**נסיבות אחרות המצדיקות זאת**" - לשונה עמומה, והיא פורשה בפסיקתו של בית המשפט העליון כהוראה המקנה שיקול דעת נרחב לבית המשפט, לפסוק פיצוי על פי שיקולי צדק. בע"פ 7826/96 **רייש נ' מדינת ישראל** (8.5.97) (להלן: "**עניין רייש**") נקבע:

"לא בכדי בחר המחוקק, בעניין הנדון, ביטוי עמום, שאין לו צורה ואין לו מידה, כמו 'נסיבות אחרות'. הביטוי נולד עמום על-מנת שיישאר עמום. הוא נמנה על משפחה של ביטויים עמומים, כמו צדק, מוסר, תקנת הציבור, סבירות, משמעת, קלון ועוד. יש הקוראים להם בשם מושגי שסתום. העמימות של ביטויים אלה היא טעם החיים שלהם. הם אמורים לרחף, בלתי מוגדרים, מעל הכללים. אסור לקצץ את כנפיהם ולכלוא אותם בכלוב של כלל נוקשה. כלל כזה עלול להרוג אותם".

בעניין ריש עמד בית המשפט על השיקולים השונים בהם ניתן להתחשב בעת בחינת קיומן של נסיבות אחרות המצדיקות פיצוי:

"האם החקירה נפתחה והאישום הוגש בתום לב, או שמא הנאשם נפל קרבן לעלילת שווא או לשיקולים זרים; האם החקירה נוהלה באופן ראוי, כגון, האם טענת אליבי של הנאשם נבדקה כנדרש והאם נערכה חקירה לעדים שנדרש לחקור אותם; האם התביעה נוהלה באופן שהכביד על הנאשם ללא הצדקה, וכתוצאה נגרמו לו הוצאות יתירות או מעצרו התמשך מעבר לנדרש; האם המשפט התארך יתר על המידה, ללא הצדקה, בעוד הנאשם נתון במעצר, ובלי שניתן לייחס את התארכות המשפט לנאשם עצמו; האם הנאשם ניסה לשבש את מהלך החקירה או המשפט; האם התברר בדיעבד, ואף שמלכתחילה היה יסוד להאשמה, כי לא היה מקום להגיש את כתב האישום, בשל שיקולים מיוחדים הנוגעים לנאשם, לעניין הציבורי או לנסיבות אחרות; האם בית המשפט זיכה את הנאשם מחמת הספק, בשל העדר ראיות מספיקות או בשל פגם דיוני בניהול המשפט, או שבית המשפט קבע בצורה פסקנית כי הנאשם לא ביצע עבירה."

12. בפסיקה נהוג לחלק את עילת ה"נסיבות האחרות" לשלושה סוגים של נסיבות:

הראשון - נסיבות שעניינן בהליכי המשפט בכללם - בבחינתן יבואו התנהלות בזדון או ברשלנות ברורה מצד התביעה, בהגשת כתב-אישום בהיעדר אינטרס ציבורי לכך או כשעצם ההעמדה לדין נבעה מרדיפת המערער או מניסיונות להתנכל לו;

השני - אופי זיכוי של הנאשם (או "טיב הזיכוי") - עניינו בשאלה אם הנאשם זוכה זיכוי מוחלט או מטעמים טכניים או מחמת הספק בלבד. הדעה הרווחת היא כי כאשר אין מדובר בזיכוי מוחלט, יהיה זה שיקול מרכזי נגד פיצוי של הנאשם;

השלישי - נסיבותיו האישיות של הנאשם - השפעת ההליך על הנאשם הספציפי, כגון: פגיעה בבריאותו, פגיעה ביחסיו עם משפחתו או נזק כלכלי שנגרם לו. נהוג לומר כי ההתחשבות בנסיבות אלה מקורה במידת הרחמים (ראו לעניין זה דברי השופט י' טירקל בע"פ 1767/94 יוסף נ' מדינת ישראל (1999)).

13. רשימת השיקולים המנויים לעיל אינה סגורה, ונועדה לסייע לבתי המשפט בבואם להכריע בשאלת הזכאות לפיצויים, כמו גם בקביעת שיעור הפיצויים ההולם את המקרה. בנוסף, ההלכה הכירה בכך שבעת פסיקת פיצויים לפי

סעיף 80, ראוי ליתן משקל אף ל"תחושת הבטן" של הערכאה הדיונית, שהיא המצויה בפרטי הראיות ובנסיבות המקרה (ראו עניין דבש וע"פ 5695/14 סאלם עבד אלקאדר נ' מדינת ישראל (2.9.15), על ההפניות שם)).

14. **בעניינו**, סבורה אני כי לא התקיימו נסיבות אחרות המצדיקות מתן הפיצוי המבוקש. עיון בבקשה מעלה כי למעשה, פרט לטענה עלומה בדבר נזק נפשי, אשר לא הוכח, המבקש לא פירט כל נסיבה אחרת המצדיקה מתן פיצוי.

15. עיינתי בעפ"ת 6794-09-16 **לוי נ' מ"י** (29.9.16), אליו הפנה ב"כ המבקש, אלא ששם דובר בנסיבות שונות מעניינו. באותו עניין ניתן כנגד הנאשם פסק דין בהעדר התייצבות, בגין עבירה של נהיגה בקלות ראש שגרמה חבלה של ממש, בגין תאונה שנגרמה על ידי רכב חשמלי לפינוי אשפה בבעלות חברה שבבעלות הנאשם. לאחר שפסק הדין בוטל לבקשת הנאשם, בית המשפט זיכה אותו מהעבירה וקבע כי יש לפצותו בסך של ₪ 688 בהתאם לסעיף 80. הנאשם ערער על גובה הפיצוי וערעורו התקבל, תוך שנקבע כי לא היה מקום להגיש את כתב האישום כנגד החברה, שעה שזהות הנהג היתה ידועה למאשימה וכי כתב האישום הוגש בניגוד לתקנות. בית המשפט המחוזי אף קבע כי הגשת כתב האישום נבעה מרשלנות רבתי והעמיד סכום הפיצוי על 15,000 ₪ בעבור הוצאות.

16. כאמור, בעניינו שונים הם פני הדברים. התביעה הגישה את כתב האישום בהתבסס על התשתית הראייתית אשר עמדה לנגד עיניה ואין מדובר במעשה רשלני; ההליך לא התארך יתר על המידה ללא הצדקה וטענה כזו אף לא נשמעה; לא שוכנעתי כי נגרם לנאשם סבל או עינוי דין חמור, לבד מהפגיעה האינהרנטית בניהול ההליך הפלילי.

לאור כל שפורט, הבקשה נדחית.

המזכירות תמציא ההחלטה לצדדים, אשר נתנו הסכמתם למתן ההחלטה בהעדרם.

ניתנה היום, י"ט חשוון תשע"ז, 20 נובמבר 2016, בהעדר הצדדים.